

XIII Congrés Nacional de Geografia: *Geografía y nuevos procesos territoriales* (Sevilla, setembre-octubre 1993)

Mireia Baylina i Joan Carles Llundés

Departament de Geografia. Universitat Autònoma de Barcelona.
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Resum

Geografía y nuevos procesos territoriales és l'epígraf general del XIII Congrés Nacional de Geografia, organitzat per l'Asociación de Geógrafos Españoles i la Secció de Geografia de la Universitat de Sevilla. Un lema que reflecteix el caràcter dinàmic dels estudis de geografia per tal de poder explicar les transformacions recents dels espais i detectar-hi, amb una visió prospectiva, situacions i tendències.

Resumen. XIII Congreso Nacional de Geografía: Geografía y nuevos procesos territoriales

Geografía y nuevos procesos territoriales es el epígrafe general del XIII Congreso Nacional de Geografía, organizado por la Asociación de Geógrafos Españoles y la sección de Geografía de la Universidad de Sevilla. Un lema que refleja el carácter dinámico de los estudios de geografía para poder explicar las transformaciones recientes de los espacios y detectar, con visión prospectiva, situaciones y tendencias.

Résumé. XIIIème Congrès National de Géographie: Géographie et nouveaux processus territoriaux

Géographie et nouveaux processus territoriaux est l'épigraphe général du XIII Congrès National de Géographie, organisé par l'Association des Géographes espagnols et la Section de Géographie de l'Université de Séville. Un thème qui reflète le caractère dynamique des études de géographie, qui permettent d'expliquer les transformations récentes des espaces et d'en détecter les situations et les tendances, dans une perspective prospective.

Abstract. XIIIth National Geography Congress: Geography and New Spatial Processes

Geography and New Spatial Processes was the general theme of XIII National Geography Congress organized by the Association of Spanish Geographers and the Division of Geography of the University of Sevilla. The theme reflects the dynamic nature of geographical studies in an attempt to explain recent spatial transformation and to detect their characteristics and tendencies from a prospective point of view.

De 28 de setembre a l'1 d'octubre de 1993 ha tingut lloc a Sevilla el XIII Congrés Nacional de Geografia, organitzat per l'Asociación de Geógrafos Españoles (AGE) i la secció de Geografia de la Universitat de Sevilla. El lema d'aquest congrés, *Geografía y nuevos procesos territoriales*, ja pot donar una idea aproximada del caràcter dinàmic dels estudis de geografia, encaminats a analitzar les recents transformacions que estan experimentant determinats espais, les noves situacions i tendències que semblen sorgir, i encaminats a continuar amb la component marcadament evolutiva que presenta la investigació geogràfica en general.

El congrés s'ha estructurat a partir d'un extens programa científic que complementa les ponències amb les taules rodones i les excursions. D'altra banda, l'oportunitat de retrobament dels membres de l'associació i d'altres geògrafs ha possibilitat trobades de caràcter formal, com la reunió dels grups de treball i l'assemblea per a l'elecció de la nova junta presidencial, i també de caràcter informal, que han representat una excel·lent ocasió per al contacte personal i professional entre col·legues.

L'epígraf general del congrés engloba les sis ponències presentades, dues per cada una de les tres àrees de coneixement: geografia física, geografia regional i geografia humana. Les ponències de geografia física han abordat aspectes teòrics com ara l'estat actual de la disciplina en relació amb les seves branques: geomorfologia, climatologia, hidrogeologia, biogeografia i edafologia, i els canvis en els sistemes naturals (a càrrec del Dr. Rubio Recio), i han abordat també aspectes metodològics amb vista a l'estudi d'aquests processos (ponència desenvolupada pels Drs. Gómez Ortiz, López Bonillo i Panareda i Clopés). En el primer cas, el ponent ha donat un repàs de diferents aspectes que d'unes dècades ençà són de plena actualitat en relació amb el medi ambient: conceptes com el d'ecosfera, Gaia, biodiversitat i canvi climàtic, i també ha parat atenció a la publicació de llibres i a la realització de conferències com la d'Estocolm al 1972, i la de Rio de Janeiro al 1992. De la segona ponència destaquem el fet (relativament recent) que s'hagi abordat l'evolució dels paisatges des d'una perspectiva global a l'hora d'interpretar i explicar els sistemes naturals per part de les diferents branques de la geografia física.

El paper dels geògrafs en la comarcalització i la distribució dels serveis públics en l'Estat de les autonomies han estat els dos temes de debat de les dues ponències de geografia regional. La primera, a cura del Dr. Vilà Valentí, ha donat opció a diverses comunicacions per tractar els problemes regionals del procés de divisió territorial; la segona, exposada pel Dr. Córdoba Ordóñez, ha englobat força comunicacions de caire divers: des de temes més generals com el de les polítiques territorials en relació amb la localització i l'administració dels serveis públics, fins a temes més específics sobre diferents problemes de serveis varis com ara l'educació, serveis socials d'atenció a les dones, jurídics, financers, o el tema de la funció pública, essencial en certes ciutats com Madrid. A banda de la tendència a polaritzar el debat en el grau d'autonomia de certes comunitats (el congrés ha coincidit amb els dies de més debat sobre la cessió del 15% de l'IRPF) s'ha valorat

molt positivament l'oportunitat de la ponència i també la de donar un paper més destacat al tema dels serveis dins la geografia. (De la sessió també ha sorgit la iniciativa i el compromís d'engegar un nou grup de treball dedicat a aquests temes).

Les ponències de geografia humana han girat a l'entorn de l'evolució dels sistemes socioeconòmics des de la perspectiva territorial. El procés de reestructuració econòmica i les seves implicacions territorials i urbanes (ponència desenvolupada pel Dr. Fernández García), i els canvis demogràfics derivats de l'evolució socioeconòmica espanyola durant els darrers decennis (a cura de la Dra. Olivera Poll). La primera ponència s'ha centrat en el fet que el declivi de les activitats econòmiques tradicionals (mineria, metal·lúrgia, siderúrgia, indústria textil, naval, etc.) i el canvi en els avantatges comparatius per a la localització d'activitats impliquen una nova dinàmica territorial, caracteritzada per una decadència d'àrees de tradició industrial, per l'expansió d'àrees metropolitanes i pel resorgiment d'alguns espais perifèrics com a conseqüència d'un procés de descentralització i l'aplicació de models alternatius de desenvolupament. La descentralització d'àrees rurals, les noves àrees d'expansió i les àrees de declivi aplicades a diferents zones de l'Estat han estat alguns dels temes clau de les nombroses comunicacions presentades.

En la segona ponència s'han analitzat els fets demogràfics i socials que han convertit Espanya en un dels estats de menor fecunditat, de majors taxes d'atur, de treball precari, i d'envelliment de la població. La ponent ha emfatitzat el paper dels fets econòmics socials i polítics diferencials de cada comunitat a l'hora d'incidir en els comportaments demogràfics.

Paral·lelament s'han realitzat tres taules rodones que han fet possible el tractament de temes monogràfics d'actualitat, i han comptat alhora amb la presència de professionals d'altres àmbits del coneixement i de professionals de l'Administració: les noves polítiques mediambientals (taula rodona coordinada pel Dr. López Bermúdez), les noves tecnologies i el desenvolupament regional (taula rodona coordinada per la Dra. Jordà Borrell), i les implicacions socials i econòmiques de la política agrària de la Comunitat Europea (coordinació a cura de la Dra. Márquez Fernández).

La mateixa importància científica han tingut les deu excursions de curt i llarg recorregut per diferents àrees de la ciutat de Sevilla i de la seva província, i de les ciutats de Cadis i Huelva, Així, els assistents han pogut gaudir de visites i de comentaris excel·lents pel casc històric de Sevilla, la Cartuja, la comarca propera i de recent transformació de l'Aljarafe, o el parc natural de Doñana, les àrees industrials d'Andalusia occidental, el litoral de Huelva, l'eix Sevilla-Antequera i la Badia de Cadis entre altres.

L'orientació prou oberta del programa científic ha facilitat una gran resposta a la convocatòria del congrés: més de trescentes persones inscrites i noranta comunicacions seleccionades per publicar, la majoria de les quals provenen d'autors de les comunitats d'Andalusia, Madrid, i Galícia. Del total de comunicacions, divuit provenen de geògrafs dels Països Catalans: nou de Catalunya, set del País Valencià i dues de les Illes Balears.

En definitiva, unes jornades intenses que, com sempre, han tornat a posar sobre la taula la conveniència o no dels grans debats de problemes generals i la seva possible substitució per sessions més curtes, menys nombroses i de caire més específic. En aquest cas, però, ja es va incloure una sessió simultània de tots els grups de treball de l'AGE per tal de facilitar-ne plantejaments més concrets.